

การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก
ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางสาววรรณภา ทิพยชล

รายงานวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13
สถาบันพระปกเกล้า
พ.ศ. 2564
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก
ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โดย

นางสาววรรณภา ทิพยชล

รหัสประจำตัว 64-13-90

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดู
เด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อาจารย์ที่ปรึกษา :

.....
(อาจารย์กู่เกียรติ ภูมิรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม :

.....
(อาจารย์วิทวัส ชัยภาคภูมิ)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13

.....
(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

- ชื่อผู้จัดทำ** : นางสาวรนาฎ ทิพยชล
 นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
 สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญฯ รุ่นที่ 13
- ชื่อหัวข้อเอกสาร** : การศึกษารณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงาน
 เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- อาจารย์ที่ปรึกษา** : อาจารย์กัญเกียรติ ภูมิรัตน์
- อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม)** : อาจารย์วิหวัศ ชัยภาคภูมิ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และศึกษาแนวทางในการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความพอใจในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกกลุ่มประชากร คือ ข้าราชการสำนักงานกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา จำนวน 140 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีระดับความพอใจในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านการใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอ ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดนอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก โดยมีระดับความคิดเห็นรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในประเด็นการจัดสวัสดิการให้มีศูนย์เลี้ยงดูเด็กภายในหน่วยงานจะช่วยทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น การจัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็กให้กับข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะช่วยสร้างความพอใจในการทำงาน ตลอดจนจนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐที่กำหนดให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ สมกับวัย ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำเอกสารวิชาการตามหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการ
รัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13 เรื่อง “การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์กู้เกียรติ ภูมิรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา ในการให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ
จัดทำเอกสารวิชาการจนเกิดความสมบูรณ์และสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ และ
ขอขอบคุณข้าราชการของสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้กรุณา
สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ขอขอบคุณกัลยาณมิตรและเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งเพื่อนร่วมอบรมทุกท่านที่
ให้กำลังใจ สนับสนุน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขอขอบคุณกำลังใจของทุกคนในครอบครัวที่คอยให้
การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด ตลอดจนเจ้าหน้าที่สถาบันพระปกเกล้า
ผู้รับผิดชอบดูแลหลักสูตรที่อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำในการจัดทำรูปเล่มเอกสารวิชาการ
จนทำให้เอกสารวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นางสาวรรณาภ ทิพยชล

นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง

สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13

สถาบันพระปกเกล้า

วันที่ 30 พฤษภาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2. วัตถุประสงค์การศึกษา	2
1.3. แนวทางการศึกษา	2
1.4. ระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกและความพึงพอใจในการทำงาน	4
2.2. ปัจจัยและบทบาทค่านิยมที่ส่งผลต่อการสร้างครอบครัวและการมีบุตร	7
2.3. ความสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว	9
2.4. แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลและสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	10
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	12
3.1. วิธีการและอุปกรณ์	12
3.2. ประชากรในการศึกษา	12
3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	12
3.4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	14
3.5. ระยะเวลาในการศึกษา	14

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	15
4.1 ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	15
4.2 ส่วนที่ 2 ความพอใจในการปฏิบัติงานและความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก ของข้าราชการสำนักกรมอาชญากรรม 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา	16
4.3 ส่วนที่ 3 ข้อวิจารณ์	19
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	22
5.1 สรุปผลการศึกษา	22
5.2 อภิปรายผล	23
5.3 ข้อเสนอแนะ	24
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติของผู้ศึกษา	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา	15
ตารางที่ 2 จำนวน ค่าร้อยละของความผาสุกในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา	17
ตารางที่ 3 จำนวน ค่าร้อยละของความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของข้าราชการ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา	18

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

เนื่องจากประเทศไทยกำลังจะก้าวไปสู่สังคมผู้สูงอายุในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า อีกทั้งประเทศไทยกำลังประสบปัญหาเด็กเกิดน้อย ประกอบกับสถานการณ์ประชากรเกิดใหม่ในประเทศไทยมีจำนวนลดลง โดยหนึ่งในสาเหตุที่สำคัญ คือ สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นหนุ่มสาวตัดสินใจไม่มีบุตร มีบุตรน้อยลง หรือชะลอการมีบุตร ไม่เพียงแต่เพราะพวกเขามีทางเลือกในชีวิตมากขึ้นเท่านั้น แต่จำนวนไม่น้อยที่เห็นว่าการมีบุตรเป็นภาระและมีต้นทุนค่อนข้างสูง นอกจากนี้ การมีบุตรยังส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน เนื่องจากต้องจัดสรรเวลาในการดูแลบุตร และการทำงานให้เกิดความสมดุล ซึ่งมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่อาจส่งผลให้การจัดสรรเวลาดังกล่าวไม่สามารถทำได้ บุตรอาจไม่ได้รับการดูแลและพัฒนาทั้งด้านร่างกายและสมอง ส่งผลให้ไม่สามารถดูแลเด็กให้ความอบอุ่นและส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัยได้ อีกทั้ง ต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน อาจก่อให้เกิดความเครียดจนไม่มีความสุขหรือไม่พึงพอใจในการทำงาน อันส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ดังนั้น การตัดสินใจมีบุตรจึงสิ่งที่จะต้องทำอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ซึ่งเป็นที่น่ากังวลว่าตลาดแรงงานในอนาคตมีความเสี่ยงที่จะขาดกำลังแรงงานจากประชากรรุ่นใหม่ ๆ ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีบุคลากรที่มีบุตรและกำลังทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูบุตร กำลังประสบปัญหาไม่สามารถบริหารจัดการและจัดสรรเวลาให้มีความเหมาะสมหรือมีความสมดุลในการดำเนินชีวิตได้ ส่งผลให้ไม่มีความสุขหรือไม่พึงพอใจในการทำงาน อันส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

ภายใต้ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 - 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับศักยภาพของบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะสูง มีธรรมาภิบาล และความผาสุกในการปฏิบัติงาน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงควรมีการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและความผาสุกตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคลากรในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความรักความสามัคคี มีความภักดีต่อองค์กร มีความเชื่อถือศรัทธาในการบริหารงานขององค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้กับองค์กร ตลอดจนเพื่อให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงาน โดยเฉพาะการจัดให้มีสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อลดความวิตกกังวล ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรของบุคลากร รวมถึงช่วยให้บิดา มารดา และบุตรได้อยู่ใกล้ชิดกัน อันจะเป็นการสร้าง

ความสัมพันธ์อันดีแก่สมาชิกภายในครอบครัว ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กและเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐที่กำหนดให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ สมกับวัยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความพอใจในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในด้านการจัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็ก

1.3 แนวทางการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

“การศึกษากิจกรรมการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะบุคคลในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.3.2 ประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.3.3 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 140 คน

1.3.4 ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2564 ถึง กุมภาพันธ์ 2565

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

1.4.1 วิธีการศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ

สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องศึกษา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 รู้และเข้าใจปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.5.2 รู้และเข้าใจแนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความผาสุกในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในด้านการจัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็ก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้ศึกษาจะต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำหลักวิชาการและแนวคิดมาปรับประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่องดังกล่าว โดยมีหลักวิชาการและแนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกและความพึงพอใจในการทำงาน
2. ปัจจัยที่ส่งผลและบทบาทค่านิยมต่อการสร้างครอบครัวและการมีบุตร
3. ความสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว
4. แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกและความพึงพอใจในการทำงาน

2.1.1 ความผาสุกในการทำงาน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความผาสุกในการทำงานไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่แนวคิด ความหมายล้วนใกล้เคียงกัน เพราะถือว่าความผาสุกในการทำงานนั้นมีส่วนสำคัญมากต่อการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ ขององค์กร ความหมายของความผาสุก ประกอบด้วย

Warr (อ้างถึงในพรรรณิกา สืบสุข, 2548 : 34) กล่าวว่า ความผาสุกในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงาน โดยที่บุคคลนั้นมีความรู้สึกมีแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานและความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า

- 1) ความมีแรงจูงใจในงาน (Arousal) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน โดยเกิดความสนับสนุนกับการทำงานและไม่มีความรู้สึกวิตกกังวลใด ๆ ในการทำงาน
- 2) ความพึงพอใจในงาน (Pleasure) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานโดยเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน ชอบใจ เต็มใจ มีความสนุกสนานและยินดีในการปฏิบัติงานของตน
- 3) ความกระตือรือร้นในการทำงาน (Self-Validation) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานโดยเกิดความรู้สึกว่าอยากทำงาน มีความตื่นตัว ทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวาในการทำงาน

Diener (อ้างถึงในจงจิต เลิศวิบูลย์มงคล, 2547 : 26) อธิบายปัจจัยหรือองค์ประกอบของความผาสุกว่า คือความพึงพอใจในชีวิต ความพึงพอใจในเป้าหมายหลักของชีวิต ตลอดจนประสบการณ์ในชีวิตเหล่านั้นเป็นอารมณ์ความรู้สึกด้านลบต่ำ คนที่เกิดความผาสุกขึ้นได้ จากปัจจัยหลายอย่างที่แตกต่างกัน เช่น อายุ รายได้ สภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความต้องการของ บุคคลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตนำมาซึ่งความผาสุก ดังนี้

1) ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) หมายถึง การที่บุคคลมีความพอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นและกระทำอยู่ มีความสมหวังกับเป้าหมายของชีวิตสอดคล้องกับความเป็นจริงสามารถกระทำได้ตามความตั้งใจ สมเหตุสมผล เข้าใจ และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องปรับตัว

2) ความพึงพอใจในงาน (Work Satisfaction) หมายถึง การที่บุคคลได้กระทำในสิ่งที่ตนรักและชอบพอใจกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในการทำงาน มีความสุขเมื่องานที่กระทำสำเร็จจุล่งตามเป้าหมาย ตลอดจนงานทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

3) อารมณ์ทางบวก (Positive Effect) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกเป็นสุขกับสิ่งที่ดี สนุกสนานกับการทำงาน ยิ้มแย้มสดใสกับการทำงาน เลื่อมใสศรัทธาในสิ่งที่ตนกระทำ รับรู้ถึงความดีงาม และคุณประโยชน์ของงานที่กระทำ

4) อารมณ์ทางลบ (Negative Effect) หมายถึง การที่บุคคลมีอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นทุกข์กับสิ่งไม่ดีที่เกิดขึ้นในการทำงาน เช่น ลับซ่องใจ เบื่อหน่าย ไม่สบายใจเพื่อเห็น การกระทำที่ไม่ถูกต้องอยากปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเพื่อสนองความต้องการของตนให้มีความสุข

2.1.2 ความพึงพอใจในการทำงาน

ความพึงพอใจ (Satisfaction) คือ ทัศนคติอย่างหนึ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมโดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้

จากแนวความคิดที่ว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับสวัสดิการด้านการเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ ได้มีนักวิชาการและนักบริหารให้แนวความคิดและความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานไว้หลายอย่าง ซึ่งสามารถเรียบเรียงได้ดังต่อไปนี้

Robbins (1989: 139) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญมาก ซึ่งนักบริหารควรให้ความสนใจ เพราะหากลูกจ้างไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน จะมีผลทำให้ลูกจ้างทำงานหรือลาออกจากงานมากขึ้น ความพึงพอใจของลูกจ้างมีส่วนสำคัญต่อสภาพร่างกาย หากลูกจ้างมีความพึงพอใจในการทำงานจะทำ

ให้สุขภาพร่างกายและอายุยืนยาวขึ้น และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของลูกจ้าง ความพึงพอใจในการทำงานมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจลาออกจากองค์กรหรือหน่วยงานนอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างแล้วก็ตาม เรามักมองข้ามไปว่าความพึงพอใจในการทำงานนั้นมีผลต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน จากการศึกษาพบว่า ลูกจ้างที่ไม่พึงพอใจกับงานจะมีผลต่อสภาพร่างกาย เช่น เกิดอาการป่วยไปจนถึงโรคหัวใจ ความพึงพอใจของลูกจ้างสามารถยืดอายุของผู้ปฏิบัติงาน เพราะไม่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายทางการแพทย์และลดจำนวนคนที่เจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจ

นอกจากนี้ ความพึงพอใจในการทำงานมีผลต่อการดำเนินชีวิตทั่วไป นอกเหนือจากสภาพการทำงาน ถ้าลูกจ้างพึงพอใจการทำงาน การดำเนินชีวิตภายในครอบครัวดีกว่าลูกจ้างที่ไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจากมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีจากที่ทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานจึงมีผลทั้งสภาพร่างกายและจิตใจของลูกจ้างอย่างมีนัยสำคัญ

Morse (1953: 27) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลดความเครียดของผู้ทำงานให้ต่ำลงได้ เมื่อความเครียดในงานลดลงก็ย่อมจะเกิดความพึงพอใจในงาน

Smith (1955: 115) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ในการทำงานของมนุษย์นั้น หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองเกี่ยวกับความต้องการในด้านร่างกาย ความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นตัวของตัวเอง และความต้องการทางสังคม ก็จะทำให้มนุษย์รู้สึกพอใจในงานนั้นได้

Applewhite (1965: 6-7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในงานว่า หมายถึง ความสุข ความสบายที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงาน ความสุขที่ได้รับจากการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน การมีทัศนคติที่ดีต่องาน ความพึงพอใจเกี่ยวกับรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับจากนายจ้าง

Vroom (1984: 99) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่องานของตน คำว่า ทัศนคติต่องาน (job attitudes) อาจใช้แทนได้กับความพึงพอใจในการทำงาน ทัศนคติทางบวกที่มีต่องานเทียบได้กับความพึงพอใจในการทำงานและทัศนคติทางลบที่มีต่องานเทียบได้กับความไม่พึงพอใจในการทำงาน

Schermerhorn, Jr. et al. (1991: 55) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานว่าเป็นระดับความรู้สึกในเชิงบวก หรือเชิงลบของแต่ละคนที่มีต่องาน ซึ่งเป็นการยอมรับทางอารมณ์ต่องานของตน ตลอดจนจนสภาวะทางกายภาพและทางสังคมของสถานที่ทำงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความผาสุกในการทำงาน หมายถึง การมีความสุขและความพอใจในการทำงาน รู้สึกมั่นใจในตัวเอง ไม่รู้สึกเครียดหรือกังวลใจ ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ

และทำได้สำเร็จ มีความภาคภูมิใจในการกระทำของตนเองและมีผลงานเป็นที่ยอมรับผู้บังคับบัญชาเอาใจใส่ ดูแลและพัฒนาให้ทำงานได้ดี ซึ่งสามารถช่วยให้ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ การที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น จำเป็นต้องหาวิธีการชักนำพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นให้ประพฤติปฏิบัติตามที่พฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากแรงจูงใจ อันมีมูลเหตุสำคัญ คือ ความต้องการของมนุษย์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน และเพื่อสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นนั่นเอง

2.2 ปัจจัยและบทบาทค่านิยมที่ส่งผลต่อการสร้างครอบครัวและการมีบุตร

งานวิจัยจำนวนมากศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีบุตรของคู่สมรส โดยปัจจัยที่ได้รับ ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจ การมีงานทำ ระดับรายได้ สถานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และความเสมอภาคทางเพศในสังคม เนื่องจากการตัดสินใจมีบุตรเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน จึงไม่น่าแปลกใจที่ผลการศึกษาหลายชิ้นไม่ได้ให้ผลสรุปในทิศทางเดียวกันเสมอไป โดยงานวิจัยส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านสภาวะเศรษฐกิจส่งผลต่อการตัดสินใจมีบุตรของคู่สมรส โดยทั่วไปแล้วหากเศรษฐกิจตกต่ำคนจะมีลูกกันน้อยลง เนื่องด้วยรายได้ที่ลดลง ทำให้คนตัดสินใจไม่มีบุตรมากขึ้น (Sobotka et al., 2010) ในส่วนของปัจจัยเรื่องการมีงานทำของผู้หญิง การศึกษาโดยมาก พบว่าการทำงานของผู้หญิงส่งผลต่อการมีบุตรคนแรก (Liefbroer and Corijn 1999; Winkler-Dworak and Toulemon 2007; Kreyenfeld 2010; Ozcan, Mayer, and Luedicke 2010; Santarelli 2011) ซึ่งตรงกับสมมติฐานเรื่องค่าเสียโอกาสของผู้หญิง อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศที่ใช้ในการศึกษาเหล่านี้ มักเป็นประเทศที่มีแนวคิดค่านิยมเพศชายเป็นใหญ่ และมีความคาดหวังว่าผู้หญิงต้องเป็นผู้เลี้ยงดูลูก ด้วยเหตุนี้การมีบุตรจึงทำให้ผู้หญิงจำเป็นต้องเสียรายได้มากกว่าผู้ชาย แต่ในทางกลับกัน ในประเทศที่มีความเท่าเทียมกันด้านเพศ เช่น ประเทศในแถบนอร์ดิก พบว่า การที่ผู้หญิงมีงานทำและระดับรายได้ที่สูง มีแนวโน้มที่จะส่งผลบวกต่อการมีบุตรมากยิ่งขึ้น (Hoem 2000; Vikat 2004; Andersson, Kreyenfeld, and Mika 2009) (Jalovaara, 2013)

ปัจจัยด้านการศึกษาเป็นอีกปัจจัยที่ไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนนักต่อการมีบุตร งานวิจัยโดยมาก พบว่า ระดับการศึกษาที่สูงทำให้การมีบุตรล่าช้าขึ้นสำหรับทั้งผู้หญิงและผู้ชาย (Hoem 1986; Blossfeld and Huinink 1991; Kravdal 1994; Liefbroer and Corijn 1999; Hoem 2000; Lappegard and Ronsen 2005; Winkler-Dworak and Todemon 2007; Jalovaara, 2013) แต่การศึกษาพบว่า

ถึงแม้จะมีบุตรล่าช้ากว่า แต่เมื่อเริ่มมีแล้ว ก็จะมีในจำนวนที่ไม่ได้น้อยไปกว่าคนที่การศึกษาน้อยกว่า (Kravdal 2001; Jalovaara, 2013) นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการมีบุตรมีลักษณะเป็นรูปตัวยู คือ ผู้ที่มีการศึกษาน้อยและการศึกษามากจะมีแนวโน้มมีบุตรมากกว่าคนที่มีการศึกษาปานกลาง (Winkler- Dworak and Toulemon, 2007)

ความเสมอภาคทางเพศเป็นอีกปัจจัยที่การศึกษาในปัจจุบันพบว่าส่งผลต่อการตัดสินใจมีบุตรของคู่สมรส โดยความเสมอภาคทางเพศนี้ต้องพิจารณาทั้งความเสมอภาคทางเพศในสถาบัน เช่น ที่ทำงาน สถานศึกษา เป็นต้น และความเสมอภาคทางเพศในครัวเรือน Anderson (2015) พบว่า ในสังคมทั่วไป จะเริ่มมีความเสมอภาคทางเพศในสถาบันก่อน กล่าวคือ ผู้หญิงจะเริ่มได้รับโอกาสทางการงานทัดเทียมกับผู้ชายมากขึ้น ในขณะที่ความเสมอภาคในครัวเรือนจะตามมาภายหลัง ในสังคมที่ผู้หญิงได้รับโอกาสในการทำงานมากขึ้น แต่ผู้หญิงยังคงถูกคาดหวังให้คงบทบาทแม่บ้าน ยังคงเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดูบุตร ทำงานบ้าน และทำกับข้าว ผู้หญิงในสังคมเช่นนี้จะเกิดความขัดแย้งระหว่างชีวิตการทำงานนอกบ้านและหน้าที่ภาระในครอบครัวในสถานการณ์เช่นนี้ การที่ผู้หญิงมีโอกาสการทำงานที่ดี และมีรายได้ที่สูง จะส่งผลต่อการตัดสินใจมีบุตร เนื่องจากผู้หญิงจำเป็นต้องเลือกระหว่างการทำงานหรือการสร้างครอบครัว แต่หากเมื่อใดที่ความเสมอภาคทางเพศเกิดขึ้นทั้งในที่ทำงานและในครัวเรือน การมีงานทำหรือการมีรายได้ที่สูง จะไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงตัดสินใจไม่มีบุตร

อีกปัจจัยหนึ่งที่มีถูกนำมาใช้ในการอธิบายการลดลงของอัตราเจริญพันธุ์ คือ การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมสังคมต่อการสร้างครอบครัว คงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจัยระดับสังคม เช่น บรรทัดฐานของสังคม เป็นแรงผลักดันหนึ่งที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของคน ความคาดหวังจากสังคมจึงเป็นปัจจัยที่มีมาตั้งแต่อดีตกาล หล่อหลอมให้มนุษย์เลือกที่จะมีพฤติกรรมบางอย่างไม่ว่ามนุษย์คนนั้นจะชอบหรือไม่ก็ตาม

การตัดสินใจแต่งงานและมีบุตร เป็นสิ่งที่บรรทัดฐานทางสังคมมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อใดที่บรรทัดฐานของสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง จึงสามารถอนุมานได้ว่าพฤติกรรมในเรื่องภาวะเจริญพันธุ์ก็必将มีความเปลี่ยนแปลงเช่นกัน บรรทัดฐานทางสังคมเกี่ยวกับการมีบุตร มักมีต้นตอมาจากค่านิยมของสังคมและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา หรือแม้กระทั่งศาสนา งานวิจัยในประเทศที่พัฒนาแล้วได้พยายามชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางสังคม ต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องภาวะเจริญพันธุ์ (Lesthaeghe, 1980; Mason, 1983; Montgomery and Casterline, 1996, Lesthaeghe and Surkyn 1988) ในสังคมสมัยใหม่ สังคมคาดหวังเรื่องการแต่งงานและมีบุตรน้อยลง และเริ่มให้คุณค่ากับการมีอิสรภาพส่วนบุคคล เมื่อเป็นเช่นนี้ การตัดสินใจมีบุตรจึงกลายเป็นเรื่องส่วนตัว

มากขึ้น หากคู่สมรสตัดสินใจจะมีบุตร นั้นเป็นเพราะความต้องการส่วนตัวของคู่สมรสนั้น ไม่ใช่เพราะสังคมมองว่าการมีบุตรเป็นสิ่งที่คู่สมรสพึงจะทำ

ในปัจจุบันมีแนวโน้มในการให้ความสำคัญต่ออิสรภาพส่วนบุคคลมากขึ้น การมีบุตรจึงถูกมองเป็น อุปสรรคทำให้การบรรลุเป้าหมายชีวิตหลายอย่างเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การมีบุตรอาจลดโอกาส ทางกรงาน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายมากขึ้น และความคล่องตัวลดลง การตัดสินใจจะมีลูกคนแรก จึงขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของเป้าหมายอื่นในชีวิตมากยิ่งขึ้น (Liefbroer, 2005)

2.3 ความสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว

เรื่องความสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว (Work-family balance) เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่อัตราการเกิดลดลง หลายประเทศจึงพยายามส่งเสริมให้คนในวัยทำงานสามารถมีสมดุลได้ระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว

แนวโน้มในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า การใช้เวลาในการทำงานนอกบ้านและในบ้านระหว่าง ผู้หญิงและผู้ชายเริ่มมีความใกล้เคียงกันมากขึ้น โดยความแตกต่างระหว่างเวลาที่ใช้ในการทำกับข้าว การทำความสะอาดบ้าน และการดูแลเด็กระหว่างผู้หญิงและผู้ชายลดลงมาก (Bianchi, Milkie, Sayer, & Robinson, 2000; Bianchi et al., 2006) ความแตกต่างของเวลาในการทำงานบ้านที่ลดลงนั้น เป็นเพราะผู้ชายใช้เวลาในการทำงานบ้านมากขึ้นประกบกับผู้หญิงใช้เวลาดูแลบ้านน้อยลง แต่ในส่วนการดูแลบุตรนั้น พบว่าผู้ชายเริ่มมีส่วนร่วมในการดูแลมากขึ้นและใช้เวลาในการดูแลบุตรมากขึ้น ในขณะที่ผู้หญิงไม่ได้ใช้เวลาน้อยลง (Bianchi et al., 2006) อย่างไรก็ตาม โดยรวมแล้วการใช้เวลานอกเหนือจากการทำงานยังคงมีความแตกต่าง ระหว่างเพศค่อนข้างสูงอยู่

สำหรับคนที่มีบุตรแล้ว พ่อแม่ส่วนใหญ่มองว่าการเป็นพ่อแม่ที่ดี คือการมีเวลาเพียงพอให้กับบุตร (Bianchi & Milkie, 2010) การมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานและครอบครัว (Keene & Quadagno, 2004) การศึกษาพบว่า ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานของพ่อส่งผลต่อกิจกรรมที่ได้ทำกับลูก เวลาที่ใช้กับคู่ครอง คุณภาพของชีวิตสมรส และการมีส่วนร่วมในเชิงบวกกับลูกวัยรุ่น (Bulanda, 2004)

การมีสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว (Work-family balance) ตามคำนิยามของ Voydanoff (2005) คือ การที่คนคนหนึ่งสามารถมีบทบาทในทั้งการทำงานและการดูแลครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบัน คือ การมีสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต (Work-life balance) ซึ่งมีหลากหลายนิยาม แต่โดยรวมแล้วจะกล่าวถึงความพอใจในการมีส่วนร่วมในชีวิตการทำงาน และชีวิตนอกการทำงาน (Greenhaus & Singh, 2003) หรือการที่คนทำงานสามารถควบคุมได้

ในระดับหนึ่ง ว่าตนจะทำงานที่ใด เวลาใด และอย่างไร และที่ทำงานและสังคมยอมรับและเคารพในความ ต้องการของตน ในการเติมเต็มชีวิตทั้งในเรื่องการงานและไม่ใช่งาน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการสร้างสมดุลชีวิต ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นกับสถาน ประกอบการ และสังคมโดยรวมด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลและสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของเด็กปฐมวัย จากวารสารวิชาการและเอกสารหน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งได้รวบรวมและศึกษาแนวความคิดของนักวิชาการที่สำคัญ อาทิ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) และฌอง ปิอาเจท์ (Jean Piaget) จึงพอจะสรุปได้ว่าในช่วงอายุปฐมวัย มีความสำคัญมาก กล่าวคือ

2.4.1 ประสบการณ์ในวัยเด็ก นับเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ ของบุคคลที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่ระยะปฐมวัยนี้ เด็กจะเริ่มเรียนรู้จาก สภาพแวดล้อมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมใกล้ตัวเขาที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ แต่ก็อาจมี บุคคลอื่นซึ่งมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง ครูและพี่เลี้ยง ในวัยนี้เด็ก เริ่มเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศ รู้จักเลียนแบบพฤติกรรมที่พบเห็น และรู้ว่าตนมีความสามารถที่ จะทำกิจกรรมบางอย่างได้เองผู้ที่ดูแลเด็กจึงควรใช้เวลาในการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ คือรู้จักวิธี ถ่ายทอดลักษณะท่าทาง ลักษณะการประพฤติตนที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กทราบแนวทางที่ ถูกต้องและเหมาะสมในการปฏิบัติตนด้านต่าง ๆ

2.4.2 สังคมที่แวดล้อมตัวเด็กสามารถกำหนดให้เด็กมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันได้ และการ กำหนดบุคลิกภาพของเด็กนี้จะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อเด็กยังไม่มีประสบการณ์ไม่มากนัก เด็กที่อายุประมาณ 3-5 ปีนี้ เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านสืบต่อมาจากวัยทารกซึ่งเป็นวัยแรกสุดของชีวิต พฤติกรรมที่เด็ก ปฐมวัยจะแสดงออกจึงมีพื้นฐานจากพัฒนาการขั้นแรก ถ้าพัฒนาการขั้นแรกของเด็กเป็นไปด้วยดีมีความ เหมาะสมแล้ว พัฒนาการที่จะเกิดขึ้นในช่วงปฐมวัยก็จะพัฒนาไปในแนวทางที่ดีเช่นกัน ตัวอย่างเช่น เด็กปฐมวัยมักจะอยากรู้จักสภาพแวดล้อม จึงต้องการจะทำอะไรตามใจตนเองโดยถือว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ ไม่ฟังความคิดเห็นของคนอื่น ช่วงวัยนี้เด็กเริ่มมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มและมีจินตนาการ ซึ่งถ้าผู้เลี้ยงดูไม่เข้าใจสภาพของเด็กปฐมวัย ก็จะทำให้พัฒนาการของเด็กวัยนี้ถูกสกัดกั้นอย่างน่าเสียดาย จึงนับว่าช่วงชีวิตนี้มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัยเช่นกัน

2.4.3 เด็กปฐมวัยจะเริ่มเรียนรู้โลกภายนอกมากขึ้น และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม หากได้รับการเลี้ยงดูที่สอดคล้องกับความต้องการตามวัย ในช่วงปฐมวัยนี้เด็กได้มีโอกาสรู้จักสภาพแวดล้อมมากกว่าในวัยทารก ได้พัฒนาความสามารถมากกว่าในวัยทารก รวมทั้งยังได้พัฒนาความสามารถของตัวเองมาบ้างแล้ว ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็ก ๆ จึงชอบที่จะทดสอบพลังกำลังและความสามารถของตนเองอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นยังคงเป็นไปในลักษณะของรูปธรรมมากกว่านามธรรม โดยเด็กจะเข้าใจเฉพาะสิ่งที่เขาได้เห็นหรือได้สัมผัสเท่านั้น การอธิบายความหมายต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะนามธรรมจะยังใช้ไม่ได้ผลกับเด็กวัยนี้ ดังนั้น การอบรม สั่งสอนของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูจึงต้องตั้งอยู่บนฐานดังกล่าว รวมทั้งต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กด้วย จึงจะทำให้เด็กผ่านช่วงวัยนี้ไปได้ด้วยดี และจะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อช่วงวัยต่อ ๆ ไปของเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กนั้น นอกจากพันธุกรรมที่ได้รับจากพ่อแม่แล้ว สิ่งแวดล้อมกับการเลี้ยงดูถือเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน หากได้รับการดูแลจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด มีการสร้างเสริมประสบการณ์ผ่านกิจกรรม ผ่านการเล่น ผ่านการทำกิจวัตรในชีวิตประจำวันของเด็ก รวมถึงมีการติดตามพัฒนาการของเด็กให้เหมาะสมตามวัย สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีความสุขและมีคุณภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

3.1 วิธีการและอุปกรณ์

ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และแนวทางในการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความพอใจในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Survey) ทำการคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา เพื่อจะใช้ในการศึกษาวิจัย โดยจะใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา สังกัดกรมการ 3 จำนวนทั้งสิ้น 140 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องศึกษา ดังนี้

3.3.1 ศึกษาค่าน้ำใจเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และแนวทางในการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความพอใจในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

3.3.2 นำข้อมูลที่ได้รับจากข้อศึกษาค้นคว้ามากำหนดเป็นกรอบแนวความคิด ตามลักษณะของตัวแปรที่ศึกษา

3.3.3 สร้างข้อคำถามให้อยู่ภายใต้กรอบแนวความคิด และครอบคลุมวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศ สถานภาพ และจำนวนเด็กในอุปการะ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาระหน้าที่การเลี้ยงดูบุตรที่ส่งผลต่อความ ผาสุกในการปฏิบัติงาน เกณฑ์การวัดตัวแปร ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ซึ่งเป็นลักษณะคำถาม ที่ให้ผู้ตอบประเมินมีลักษณะในเชิงบวกและในเชิงลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
พอใจมากที่สุด	5	1
พอใจมาก	4	2
พอใจปานกลาง	3	3
พอใจน้อย	2	4
ไม่พอใจ	1	5

และเมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะได้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่ง ระดับความผาสุกในการทำงานของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้ศึกษาแปลความหมายของความผาสุก ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง ความผาสุกในการทำงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง ความผาสุกในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง ความผาสุกในการทำงานอยู่ในระดับน้อย

การแปลความหมายระดับความผาสุก แบ่งได้ทั้งสิ้น จำนวน 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย สามารถแปลความหมายได้ ดังนี้

มีความความผาสุกอยู่ในระดับมาก หมายถึง ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร สำนักกรรมการ 3 ที่มีบุตร มีความรู้สึกว่าการปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ตนเองมีความความ ผาสุกในการปฏิบัติงานมาก

มีความความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง หมายถึง ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักกรรมการ 3 ที่มีบุตร มีความรู้สึกที่ปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ตนเองไม่ค่อยเกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน

มีความความพอใจอยู่ในระดับน้อย หมายถึง ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักกรรมการ 3 ที่มีบุตร มีความรู้สึกที่ปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ตนเองไม่ดีและไม่เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก

3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา

3.4.2 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ

3.4.4 นำแบบสอบถามทั้งหมด ไปวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

3.5 ระยะเวลาในการศึกษา

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ใช้ระยะเวลาในการศึกษา จำนวน 4 เดือน มีรายละเอียด ดังนี้

3.5.1 กำหนดรูปแบบและนำเสนอเค้าโครงการศึกษา เดือนตุลาคม 2564

3.5.2 ดำเนินการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษา เดือนพฤศจิกายน 2564

3.5.3 ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนธันวาคม 2564

3.5.4 สรุปและวิเคราะห์ผลการศึกษา เดือนมกราคม 2565 นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์ เดือนกุมภาพันธ์ 2565

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในการศึกษา เรื่อง “การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา จำนวน 140 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 135 ชุด จากนั้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ผลการวิเคราะห์ ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ สถานภาพ จำนวนบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร และความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา

ส่วนที่ 3 ข้อวิจารณ์

4.1 ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา โดยผู้ศึกษาได้นำลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลมาทำการศึกษาประกอบด้วย เพศ สถานภาพ จำนวนบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา

(n = 135)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	55	40.75
หญิง	80	59.25
รวม	135	100.00

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. สถานภาพ		
โสด	78	57.78
สมรส	57	42.22
รวม	135	100.00
3. จำนวนเด็กที่อยู่ในการอุปการะ		
1 คน	29	21.48
2 คน	6	4.44
3 คนขึ้นไป	2	1.48
ไม่มี	98	72.60
รวม	135	100.00

จากกลุ่มตัวอย่างมีผู้ตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น จำนวน 135 คน ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ จำนวนเด็กที่อยู่ในการอุปการะ มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1) **เพศ** จากผลการสำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 80 คน ร้อยละ 59.25 และเป็นเพศชาย จำนวน 55 คน ร้อยละ 40.70

2) **สถานภาพ** จากผลการสำรวจพบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานภาพโสด จำนวน 78 คน ร้อยละ 57.78 และสมรส 57 คน ร้อยละ 42.22

3) **จำนวนบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ** จำนวนบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 72.60 ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของการสำรวจ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ 1 คน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 21.48 กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ 2 คน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.44 และกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ 3 คนขึ้นไป จำนวน 2 คน ร้อยละ 1.48

4.2 ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร และความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของข้าราชการสำนักกรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา

ผู้ศึกษาได้แบ่งประเด็นการสำรวจปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรและความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของข้าราชการสำนักกรมการ เป็นด้านต่าง ๆ 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร
2. ความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก

ตารางที่ 2 จำนวน ค่าร้อยละ ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา

(n = 135)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร	เห็น	เห็น	ไม่	ไม่	ไม่เห็น	— x	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	ด้วย อย่างยิ่ง	ด้วย	แน่ใจ	เห็น ด้วย	ด้วย อย่าง ยิ่ง			
1. ท่านคิดว่าภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กส่งผลกระทบต่อการทำงานของท่าน	29 (21.50)	24 (17.80)	28 (20.70)	42 (31.10)	12 (8.90)	2.88	1.30	ปาน กลาง
2. ปัจจุบันสวัสดิการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถช่วยแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กได้	8 (5.90)	13 (9.60)	29 (21.50)	49 (36.30)	36 (26.70)	2.31	1.14	ต่ำ
3. หน่วยงานของท่านมีวิสัยทัศน์ในการสร้างสมดุลชีวิตของพนักงาน	19 (14.10)	26 (19.30)	27 (20.00)	34 (25.20)	29 (21.50)	2.79	1.35	ปาน กลาง
4. ท่านคิดว่าจะได้ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถเมื่อต้องดูแลบุตรหรือเด็ก	12 (8.90)	19 (14.10)	48 (35.60)	36 (26.70)	20 (14.80)	2.75	1.14	ปาน กลาง
5. ท่านได้ใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอ	11 (8.10)	14 (10.40)	17 (12.60)	31 (23.00)	62 (45.90)	2.11	1.31	ต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม						2.56	1.15	ปาน กลาง

ถ้าพิจารณาโดยของรวมกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.56 และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านการใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.11 รองลงมาคือปัจจัยด้านสวัสดิการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถช่วยแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กได้ ค่าเฉลี่ย 2.31 ปัจจัยด้านภาระงานในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการทำงาน ค่าเฉลี่ย 2.75 สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน

และการเลี้ยงดูบุตรน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ในการสร้างสมดุลชีวิตขององค์กร และปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการทำงานต่อการเลี้ยงดูบุตร มีค่าเฉลี่ย 2.79 และ 2.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวน คำร้อยละของความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของข้าราชการสำนักงานกรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา

(n = 135)

ความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
6. ท่านคิดว่าการเลี้ยงดูเด็กเล็กในช่วงอายุ 0 – 3 ปี ควรได้รับการเอาใจใส่อย่างเพียงพอ	60 (44.40)	46 (34.10)	17 (12.60)	6 (4.40)	6 (4.40)	4.09	1.07	สูง
7. ท่านคิดว่าค่าบริการศูนย์เลี้ยงดูเด็กเล็กของเอกชนมีราคาสูง	32 (23.70)	38 (28.10)	30 (22.20)	24 (17.80)	11 (8.10)	3.41	1.25	ปานกลาง
8. ปัจจุบันศูนย์รับเลี้ยงเด็กภาคเอกชนอยู่ห่างไกลจากสถานที่ทำงานของท่าน	51 (37.80)	33 (24.40)	24 (17.80)	18 (13.30)	9 (6.70)	3.73	1.27	สูง
9. หากท่านต้องเลี้ยงดูเด็กและต้องปฏิบัติงานในเวลาเดียวกัน จะทำให้เกิดความกังวลใจ	30 (22.20)	32 (23.70)	44 (32.60)	17 (12.60)	12 (8.90)	3.37	1.21	ปานกลาง
10. หากมีศูนย์เลี้ยงดูเด็กภายในหน่วยงาน จะสามารถทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น	63 (46.70)	46 (34.10)	11 (8.10)	9 (6.70)	6 (4.40)	4.11	1.09	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.74	1.17	สูง

ตารางที่ 3 ถ้าพิจารณาโดยของรวมกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.74 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นความต้องการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นด้านการให้มีศูนย์เลี้ยงดูเด็กภายในหน่วยงาน จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมาคือ ด้านการใช้เวลาเลี้ยงดูเด็กเล็กด้วยตนเองในช่วงอายุ 0 – 3 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับความสำเร็จในการใช้เวลาเลี้ยงดูเด็กอย่างเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 4.09 ด้านค่าบริการศูนย์เลี้ยงดูเด็กภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.41 ด้านความห่างไกลของศูนย์รับเลี้ยงเด็กภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.73 และด้านการเลี้ยงดูเด็กและต้องปฏิบัติงานในเวลาเดียวกันจะทำให้เกิดความกังวลใจ มีค่าความคิดเห็นต่ำที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.37

4.3 ส่วนที่ 3 ข้อวิจารณ์

ในการศึกษา “กรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนแนวทางในการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความผาสุกในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จากผลการศึกษสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1) ข้อวิจารณ์ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความผาสุกในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยประเด็นด้านการใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอเป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้คะแนนต่ำที่สุด เนื่องด้วยลักษณะงานของข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นลักษณะงานที่ค่อนข้างมีภาระในการรับผิดชอบงานที่สูง และบ่อยครั้งที่จำเป็นต้องปฏิบัติราชการล่วงเวลาติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายวัน นอกจากนี้ ลักษณะงานของข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ยังคงมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเดินทางศึกษาดูงานหรือการจัดสัมมนาของกรรมการคณะต่าง ๆ ซึ่งบ่อยครั้งภารกิจงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเดินทางไปต่างจังหวัดบ่อยครั้ง ครั้งละหลายวัน เป็นเหตุให้ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีความรู้สึกว่าได้ใช้เวลาในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองได้มากพอ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Diener เกี่ยวกับปัจจัยความผาสุกในการทำงาน หรือองค์ประกอบของความผาสุกว่า คือ ความพึงพอใจในชีวิต ความพึงพอใจในเป้าหมายหลักของชีวิต ตลอดจนประสบการณ์ในชีวิตเหล่านั้นเป็นอารมณ์ความรู้สึกทางลบต่ำ คนจึงเกิดความผาสุกขึ้นได้ ซึ่งปัจจัยด้านภาระการทำงานที่ส่งผลให้ข้าราชการสำนักกรรมการ 3 รู้สึกว่าตนเองมีเวลาเลี้ยงดูบุตรไม่เพียงพอ เกิดความกังวลใจ ส่งผลกระทบต่อปัจจัยด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) ก่อให้เกิดเป็นอารมณ์ทางลบ (Negative Effect) ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bianchi & Milkie, Keene & Quadagno เกี่ยวกับการใช้เวลากับบุตรอย่างเพียงพอ โดยมีแนวคิดที่ว่าสำหรับคนที่มีบุตรแล้ว พ่อแม่ส่วนใหญ่มองว่าการเป็นพ่อแม่ที่ดี คือการมีเวลาเพียงพอให้กับบุตร และการมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่เกิดความสมดุล ระหว่างการทำงานและครอบครัว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bulanda ซึ่งพบว่า ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานของพ่อแม่ ส่งผลลบต่อกิจกรรมที่ได้ทำกับลูก เวลาที่ใช้กับคู่ครอง คุณภาพของชีวิตสมรส และการมีส่วนร่วมในเชิงบวกกับลูกวัยรุ่น ซึ่งสร้างความกังวลเกี่ยวกับ

ชีวิตส่วนตัว รู้สึกเครียดและกังวล จึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด

2) ข้อวิจารณ์ด้านการจัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็กเพื่อสร้างความผาสุกในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด้านความต้องการสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็ก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก โดยมีระดับความคิดเห็นรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยในประเด็นการจัดสวัสดิการให้มีศูนย์เลี้ยงดูเด็กภายในหน่วยงาน จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้นมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า ข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีลักษณะงานที่ค่อนข้างมีภาระในการรับผิดชอบงานที่สูง และบ่อยครั้งที่จำเป็นต้องปฏิบัติราชการล่วงเวลาติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายวัน นอกจากนี้ ลักษณะงานของข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ยังคงมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเดินทางศึกษาดูงาน หรือการจัดสัมมนาของกรรมการคณะต่าง ๆ ซึ่งบ่อยครั้งภารกิจงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเดินทางไปต่างจังหวัดบ่อยครั้ง ครั้งละหลายวัน ประกอบกับผลการสำรวจในแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ประเด็นวิธีการดูแลบุตรในขณะที่ปฏิบัติงาน จะพบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่เลือกวิธีการส่งบุตรไปอยู่กับครอบครัวหรือฝากเลี้ยงดูกับญาติผู้ใหญ่ที่ต่างจังหวัดในขณะที่ตนกำลังปฏิบัติงาน เพราะเห็นว่าเป็นรูปแบบที่เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดจากบุคคลภายในครอบครัว ทั้งปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้อง อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบนี้ มีข้อจำกัดสำหรับครอบครัวเดียวในชุมชนเมือง อีกทั้งในอนาคตครอบครัวเดียวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ความผูกพันในรูปแบบชนบทได้ลดบทบาทลงไป การส่งเด็กไปฝากเลี้ยงดูกับญาติผู้ใหญ่ที่ต่างจังหวัด มีข้อดี คือ บิดามารดาทำงานหารายได้อย่างเต็มที่ปราศจากความกังวล แต่ข้อเสีย คือ ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตรอาจไม่มีความใกล้ชิดหรือขาดสายสัมพันธ์ อีกทั้งในบางครอบครัวที่มาอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้ไม่ค่อยมีความผูกพันกับญาติผู้ใหญ่ในภูมิลำเนาแล้ว จึงไม่สามารถส่งไปอยู่กับครอบครัวหรือฝากเลี้ยงดูกับญาติผู้ใหญ่ที่ต่างจังหวัดได้ ทั้งนี้ กรณีการฝากเลี้ยงกับศูนย์เลี้ยงดูเด็กเป็นทางเลือกที่มีจำนวนน้อยที่สุดจากการสำรวจวิธีการดูแลบุตรในขณะที่ปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากข้อจำกัดด้านสถานที่ตั้งของศูนย์เลี้ยงดูเด็กซึ่งอยู่ห่างไกลจากสำนักงานหรือไกลจากบ้าน ต้องใช้เวลาในการเดินทาง ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าทั้งบิดามารดาและบุตร อีกทั้งมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย และเป็นภาระค่าใช้จ่าย สวัสดิการด้านสถานเลี้ยงดูเด็กเล็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ข้าราชการสำนักกรรมการ 3 เกิดความสมดุลระหว่างเรื่องงานและเรื่องครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ Voydanoff และ Greenhaus & Singh เกี่ยวกับ การมีสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว (Work-family balance) โดยมองว่า

การที่คนคนหนึ่งสามารถมีบทบาทในทั้งการทำงานและการดูแลครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพอใจในการมีส่วนร่วมในชีวิตการทำงาน และชีวิตนอกการทำงาน หรือการที่คนทำงานสามารถควบคุมได้ในระดับหนึ่ง ว่าตนจะทำงานที่ใด เวลาใด และอย่างไร และที่ทำงานและสังคมยอมรับและเคารพในความต้องการของตน ในการเติมเต็มชีวิตทั้งในเรื่องการงานและไม่ใช่การงาน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสมดุลชีวิต ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นกับสถานประกอบการ และสังคมโดยรวมด้วย ดังนั้น การจัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นการสนับสนุนให้บิดามารดาจึงควรมีเวลาเพียงพอในการเลี้ยงดูและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษากรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนแนวทางในการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความผาสุกในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การศึกษาสรุปผลได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา สำนักกรรมการ 3 จำนวน 140 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ กลุ่มตัวอย่างนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้าราชการสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพโสด และไม่มีบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ในภาพรวม ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีระดับความผาสุกในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านการใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอ ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสวัสดิการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถช่วยแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กได้ ปัจจัยด้านการดูแลบุตรส่งผลกระทบต่อการทำงาน สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ในการสร้างสมดุลชีวิตขององค์กร และปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการทำงานต่อการเลี้ยงดูบุตร

3) การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความพอใจในการทำงานของบุคลากรสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ในภาพรวม การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างความพอใจในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด้านความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นความต้องการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นด้านการให้มีศูนย์เลี้ยงดูเด็กภายในหน่วยงาน จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้เวลาเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กด้วยตนเองในช่วยอายุ 0 – 3 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าเด็กควรได้รับการเอาใจใส่อย่างเพียงพอ ด้านความห่างไกลของศูนย์รับเลี้ยงเด็กภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านค่าบริการศูนย์เลี้ยงเด็กภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง และด้านการเลี้ยงดูเด็กและต้องปฏิบัติงานในเวลาเดียวกันจะทำให้เกิดความกังวลใจ มีค่าความคิดเห็นต่ำที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

5.2 อภิปรายผล

ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ไม่ได้ใช้เวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยตนเองอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สมองเจริญเติบโตและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งไม่ได้ใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอ ส่งผลกระทบต่อความพอใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเสียสมดุลระหว่างงานและชีวิต หากได้มีเวลาส่วนตัวและเวลาเลี้ยงบุตรช่วงเย็นหลังเลิกงาน หรือช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อเลี้ยง เพื่อสอน เพื่อสร้างสายสัมพันธ์ เพื่อสร้างสิ่งที่เรียกว่า “พ่อและแม่” ใช้ชัดเจน และ “ยึด” เป็นสายสัมพันธ์ที่ตรึงรัดลูกไว้ให้ความปลอดภัยทั้งกายทั้งใจในการเติบโตและดำรงชีวิต สิ่งเหล่านี้ จะช่วยเติมเต็มให้บุคคลมีความรู้สึกว่าคุณสามารถมีบทบาทในทั้งการทำงานและการดูแลครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะกลายเป็นพลังเชิงบวกและส่งผลให้มีความสุขในการดำเนินชีวิต และเมื่อบุคคลมีความสุขก็ย่อมมีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ

จากแนวคิดเรื่องความสมดุลระหว่างการทำงานและการสร้างครอบครัว สำหรับคนที่ มีบุตรแล้วมองว่าการเป็นพ่อแม่ที่ดี คือการมีเวลาเพียงพอให้กับบุตร การมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่เกิดความสมดุล ระหว่างการทำงานและครอบครัว ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสมดุลชีวิต ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นกับสถานประกอบการ และสังคมโดยรวมด้วย ดังนั้น การสร้างสมดุลระหว่างงานและครอบครัวไม่ใช่เรื่องของปัจเจกบุคคลหรือเรื่องส่วนตัว แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และครอบครัว นโยบายขององค์กรที่เป็นมิตรต่อครอบครัว ให้ได้มีเวลาเพียงพอให้กับบุตร จะช่วยลดความเครียดของการเลี้ยงดูเด็ก และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่บิดามารดา อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้นทั้งต่อองค์กรและประเทศ

นอกจากนี้ การที่เด็กไม่ได้รับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดา จะส่งผลต่อระดับความเครียดในเด็กที่สูงขึ้น การขาดการให้ความสัมพันธ์และอยู่ชิดใกล้กับเด็กเป็นระยะเวลานาน ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์แก่เด็กในอนาคต รวมทั้งเด็กมีความเสี่ยงจากความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงที่บ้านและความเสี่ยงจากการไม่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยบิดามารดา ในระหว่างวันและไม่ได้รับความสัมพันธ์ที่ดีพอ นอกจากนี้ จากผลการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า การได้รับการดูแลจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด จะส่งผลให้มีการส่งเสริมประสบการณ์ผ่านกิจกรรม ผ่านการเล่น ผ่านการทำกิจวัตรในชีวิตประจำวันของเด็ก รวมถึงมีการติดตามพัฒนาการของเด็กให้เหมาะสมตามวัย ดังนั้น บิดามารดาจึงควรมีเวลาเพียงพอในการเลี้ยงดูและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

ดังนั้น หากมีการจัดสวัสดิการที่ส่งเสริมให้บิดามารดาเข้าถึงข้อมูลการเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพ มีสวัสดิการที่เอื้อให้ได้มีเวลาเลี้ยงลูกเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปฐมวัย และเป็นสวัสดิการที่ส่งเสริมให้สามารถใช้เวลาในการเลี้ยงดูบุตรของพวกเขาได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนมีสวัสดิการที่เอื้อให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้ของเด็กและการสร้างสภาพแวดล้อมให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงควรมีการจัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็กให้กับข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสร้างความผาสุกในการทำงาน ลดความวิตกกังวล ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรของบุคลากร รวมถึงช่วยให้บิดามารดา และบุตรได้อยู่ใกล้ชิดกัน อันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่สมาชิกภายในครอบครัว ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กและเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐที่กำหนดให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ สมกับวัยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) จัดสวัสดิการศูนย์เลี้ยงดูเด็กให้กับข้าราชการและบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นสวัสดิการแก่บุตรหลานข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในวงงานรัฐสภา โดยจะต้องเป็นศูนย์เลี้ยงดูเด็กที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และมีมาตรฐานในการดูแล พัฒนา จัดประสบการณ์เรียนรู้และการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในราคาค่าบริการที่ย่อมเยาและเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะงานของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะช่วยให้ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถใช้เวลาใกล้ชิดกับบุตรของตนเอง ลดความกังวล อัน

จะเป็นการเพื่อนประสิทธิภาพให้แก่องค์กรในภาพรวม ทั้งนี้ การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก เช่น พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น

2) ควรมีการบูรณาการความร่วมมือ (MOU) หรือ ขอความร่วมมือ เพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จากหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น

3) จัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่เอื้อให้บิดามารดาใช้เวลาเลี้ยงดูบุตร อาทิ มีชั่วโมงทำงานที่ยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว มีวันลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของทั้งบิดาและมารดาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นอีกวิธีในการเสริมสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างตัวเด็กและบิดามารดา

4) จัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนการเลี้ยงดูบุตร เช่น ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งเป็นสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก โดยเปิดโอกาสให้มีการปั๊มนมแม่ในที่ทำงานได้ โดยอำนวยความสะดวกด้านสถานที่และอุปกรณ์เพื่อเก็บรักษานมแม่ระหว่างวัน อาทิ ห้องเก็บน้ำนมแม่ ตู้เย็น ตู้แช่แข็ง หรือมีเวลาการทำงานที่ยืดหยุ่นสำหรับการเลี้ยงดูลูกด้วยนมแม่ในช่วงแรกเกิดถึง 6 เดือนเป็นอย่างน้อย ซึ่งเป็นระยะเวลาที่องค์การอนามัยโลกแนะนำ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กระทรวงสาธารณสุข. (2560). **คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย**. นนทบุรี :
สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- ชมพูปราว มิ่งมงคล, อุษาพร เสวกวิ และสุชาดา นิมมานนิตย์. (2563). พัฒนาการและ
การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. วารสาร
“ศึกษาศาสตร์ มมร.” คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563, หน้า 212 – 230. สืบค้นเมื่อ
26 พฤศจิกายน 2564. จาก
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/article/view/1148/850>

ภาษาอังกฤษ

- Andersson, G., Kreyenfeld, M., & Mika, T. (2009, October). **Welfare state context, female earnings and childbearing**. In XXVI IUSSP Population Conference.
- Anderson, T., & Kohler, H.-P. (2015). **Low Fertility, Socioeconomic Development, and Gender Equity**. *Popu*, 41(September), 381– 407.
- Blossfeld, H. P., & Huinink, J. (1991). **Human capital investments or norms of role transition? How women's schooling and career affect the process of family formation**. *American journal of Sociology*, 143 –168.
- Hoem, J. M. (1986). **The impact of education on modern family-union initiation**. *European Journal of Population/Revue Européenne de Démographie*, 2(2), 113-133.

Liefbroer, A. C., & Corijn, M. (1999). **Who, what, where, and when?**

Specifying the impact of educational attainment and labour force participation on family formation. *European Journal of Population/Revue Européenne de Démographie*, 15(1), 45-75.

Jalovaara, M. (2013). **Socioeconomic resources and the dissolution of**

cohabitations and marriages. *European Journal of Population/Revue européenne de Démographie*, 29(2), 167-193.

Kravdal, Ø. (1994). **The importance of economic activity, economic**

potential and economic resources for the timing of first births in Norway. *Population studies*, 48(2), 249-267.

Kravdal, Ø. (2001). **The high fertility of college educated women in**

Norway: An artefact of the separate modelling of each parity transition. *Demographic research*, 5(6), 187-216.

Kreyenfeld, M. (2010). **Uncertainties in female employment careers and**

the postponement of parenthood in Germany. *European Sociological Review*, 26(3), 351-366.

Lappegård, T., & Rønsen, M. (2005). **The multifaceted impact of**

education on entry into motherhood. *European Journal of Population/Revue européenne de Démographie*, 21(1), 31-49.

Lesthaeghe, R. (1980). **On the social control of human reproduction.**

Population and Development Review, 527-548.

Montgomery, M. R., & Casterline, J. B. (1996). **Social learning, social**

influence, and new models of fertility. *Population and Development Review*, 22, 151-175.

Lesthaeghe, R., & Surkyn, J. (1988). **Cultural dynamics and economic**

theories of fertility change. *Population and development review*, 1-45.

Liefbroer, A. C., & Billari, F. C. (2010). **Bringing norms back in: A**

theoretical and empirical discussion of their importance for understanding demographic behaviors. *Population, Space and Place*, 16(4), 287-305.

Mason, K. O. (1983). **Norms Relating to the Desire for Children.**

Determinants of Fertility in Developing Countries: A Summary of Knowledge, (15), 314

Ozcan, B., Mayer, K. U., & Luedicke, J. (2010). **The impact of**

unemployment on the transition to parenthood. *Demographic Research*, 23(29), 807-846. Ricardo, D., (1815). Essay on the influences of a low price of corn on the profits of stock.

Santarelli, E. (2011). **Economic resources and the first child in Italy: A**

focus on income and job stability. *Demographic Research*, 25, 311.

Sobotka, T., Skirbekk, V., & Philipov, D. (2011). **Economic recession and**

fertility in the developed world. *Population and development review*, 37(2), 267-306.

Vikat, A. (2004). **Women's labor force attachment and childbearing**

in Finland. *Demographic Research*, 3, 177-212.

Winkler-Dworak, M., & Toulemon, L. (2007). **Gender differences in the**

transition to adulthood in France: is there convergence over the recent period? *European Journal of Population/Revue européenne de Démographie*, 23(3-4), 273-314.

ภาคผนวก

แบบสำรวจ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร และความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก
ของข้าราชการสำนักกรมอาชญากรรม 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดกระทรวงรัฐสภา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำโดยนักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13 ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความผาสุกในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักกรมอาชญากรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรณีการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็กของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แบบสอบถามต่อไปนี้แต่ ละรายการมีความสัมพันธ์กับความผาสุกในการปฏิบัติงานของท่าน

ข้อมูลที่ได้รับนี้จะถือเป็นความลับ ซึ่งจะนำคำตอบของท่านใช้วิเคราะห์ทางสถิติในภาพรวมเท่านั้น โดยจะไม่มีเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล ทุกคำตอบและความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและเป็นแนวทางในการประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงและสามารถนำมาบริหารจัดการภายในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานต่อไป จึงขอความ กรุณาได้โปรดตอบคำถามทุกข้อโดยพิจารณาเลือกตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง และท่านสามารถให้ข้อคิดเห็นได้โดยอิสระ ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อท่านผู้ตอบแต่ประการใดทั้งสิ้น

แบบสำรวจชุดนี้ ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ได้แก่ เพศ สถานภาพ และจำนวนบุตรหรือเด็กที่อยู่การอุปการะ ณ ปัจจุบัน
- ตอนที่ 2 ประเด็นสำรวจความผาสุกในการปฏิบัติงานและความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก โดยกำหนดระดับความผาสุกและระดับความต้องการออกเป็น 5 ระดับ
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง)

1. เพศ ชาย หญิง
2. สถานภาพ โสด สมรส
3. จำนวนบุตรหรือเด็กที่อยู่ในการอุปการะ
- 1 คน 2 คน
- 3 คนขึ้นไป ไม่มี

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตรและความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4	คะแนน	หมายถึง	มาก
3	คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	น้อย
1	คะแนน	หมายถึง	ไม่มีความสุข/ไม่มีความต้องการ

การสำรวจปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการเลี้ยงดูบุตร	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1) ท่านคิดว่าภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กส่งผลกระทบต่อการทำงานของ ท่าน					
2) ปัจจุบันสวัสดิการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถ ช่วยแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กได้					
3) หน่วยงานของท่านมีวิสัยทัศน์ในการสร้างสมดุลชีวิตของพนักงาน					
4) ท่านคิดว่าจะได้ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถเมื่อต้องดูแลบุตร หรือเด็ก					
5) ท่านได้ใช้เวลากับครอบครัวหลังเลิกงานอย่างเพียงพอ					
ประเด็นความต้องการสวัสดิการด้านศูนย์เลี้ยงดูเด็ก	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6) ท่านคิดว่าภาระการเลี้ยงดูเด็กเล็กในช่วงอายุ 0 – 3 ปี ควรได้รับการเอาใจใส่ อย่างเพียงพอ					
7) ท่านคิดว่าค่าบริการศูนย์เลี้ยงดูเด็กเล็กของเอกชนมีราคาสูง					
8) ปัจจุบันศูนย์รับเลี้ยงเด็กภาคเอกชนอยู่ห่างไกลจากสถานที่ทำงาน ของท่าน					
9) หากท่านต้องเลี้ยงดูเด็กและต้องปฏิบัติงานในเวลาเดียวกัน จะทำให้เกิดความกังวลใจ					
10) หากมีศูนย์เลี้ยงดูเด็กภายในหน่วยงาน จะสามารถทำให้บุคลากรปฏิบัติงาน ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โปรตุระบุความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอกราบขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ
จัดทำโดย

นางสาววรรณภา ทิพยชล
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล นางสาววรรณภา ทิพยชล
ตำแหน่งปัจจุบัน วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานคณะกรรมการการสวัสดิการสังคม สำนักกรรมการ 3
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
คุณวุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ติดต่อ 38/61 ม.3 ต.บางคูรัด อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11110
หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : 0-2242-5900 ต่อ 7221
มือถือ : 082-454-1595